

FRUTESCENT, derivat savi del ll. *frutex*, *-ticis*, 'arbrust' (mot sense relació amb FRUCTUS 'fruit' i la seva família). □ 1.ª doc.: DFa. (no DOrt.). Altres derivats i cpt.: *frutícola*, *Fruticós*, *Fruticulós*, *Infrutescent*, *Infrutescència*.

FTALIC i FTALEINA formats en la terminologia química per una mutilació del nom de la *naftalina*, de la qual s'extrauen, acostant-lo al dels *fenols*, dels quals són derivats químics. □ 1.ª doc.: DFa., no DOrt.

FTIRIASI, derivat científic del gr. *φθειρ*, *φθειρός*, 'poll', 'mengilla'. □ 1.ª doc.: DFa., no DOrt.

Fu, no hi ha cap nom de lloc ross., sinó *Fóu* (veg.), que solament ha escrit bàrbarament així algun francès (fins a la Fou del Vallespir arriba encara poc o molt la pronúncia de la *o* diferent de *u*, de manera que allà, terme de Montferrer, encara se sent *fúu* amb diftong).

Fua, V. FUS (*afuat*) *Fucàcies*, V. *fico*-

FÚCSIA, *fucsina*, *fucsita* i +*funció fucsiana* (que EFontserè trobava a faltar en el seu DOrt.) vénen tots directament o indirecta del cognom alemany Fuchs, veg. els detalls en el DCEC/DECH. □ 1.ª doc.: DOrt.

Fucus, V. *fico*- *Fudugar*, V. *fojar* (FOTJA) *Fuell*, *fuent*, *fuentor*, V. *fus*

FUET, pres del fr. *fouet* id., que degué designar primer una vareta de faig usada com a flingant, i és diminutiu del fr. ant. *fou* 'faig' provinent del ll. FAGUS id., en ll. vg. FAGU. □ 1.ª doc.: 1803, Belv., però ja s'usava en el S. xv i del català el va rebre el sard *fuettu*.

Com que estigueren més acceptats els seus concurrents *assot* i *xurriaca*, no es coneix documentació de *fuet* en català fins al començament del S. xix, però ja degué existir molt abans, almenys des del S. xvii, perquè des del català va passar al sard, on el *fuettu* «sferza», «frusta, scudicció», es troba en el Logudoro i el Campidano, amb una variant *fuette* (vacil·lació que acaba de refermar la procedència catalana), M. L. Wagner (*ArchStorSdo* III, 394n.; *Diz EtimSdo.*) i Jud (*Rom*. XLIII, 454); i com que allà la influència catalana, que ja dequeia en el S. xvii, cessa del tot al començament del xviii, és segur que hagué de ser usual en la nostra llengua almenys des d'abans del S. xvii.

Degué ser mot vulgar no admès per la llengua comuna, i de forma vacil·lant, car en els inventaris d'Anfós el Magnànim dels anys 1412-24 figura en forma incorrecta (ultracorregida a causa dels duplicats com *fuell/fuell FUS*): «un *fuset* o scorrejades fet a manera de martell» (*AIEC* v, 176). Avui *fuet* solament s'usa en el Princ. i enllà de l'Albera, mentre que en el P. Val. no es diu altra cosa que *assot*, que és també usual a Mallorca, si bé allà i sobretot a Menorca *fuet* és també usual, veg. Camps Merc. (*Folkl.*, pp. 260 i 270) i Ferrer Ginart (*Rond. Men.*, 220).

En el domini del català oriental i del rossellonès, conviuen *fuet* (*fuguet*, Capcir, Barravés, BDC III, 129; VI, 37) i el mossarabisme XURRIACA, que també estan en ús tots dos a Ferrera de Pallars i a la Vall Ferrera, on asseguren que *surriaca* és importació més moderna que *fuet* (Tor, Àreu, 1932-3). En el sentit d'«espècie de llonganissa prima i flexible», és cosa de Bna. i al Nord d'aquí, però ja no del Camp de Tarragona: «llonganisses seques de les que a Barcelona en diuen *fuetes*», Puig i Ferrater (*Cercle Màgic*, 281) (no sé si té fonament la dada d'AlcM que s'usi a Tortosa, en tot cas no figura en Mestre Noé). «Aguayta com hi abocan los pols ses nuvolades, / que ab llurs ramats aplegan lo Llevantí y Ponent, / s'arruan y espesseixen, al tro arremolinades / de mon *fuet* de flama que atiadó 'ls encén», *Atl.* VI, 28d); «a cavall del matxo, sentat sobre'l bast com una dona, mànc del *fuet* ficat esque-na avall, entre'l gec y la camisa, venia de Camprodon --», Bosch de la Tri. (*Lena*, 19).

El manlleu del fr. *fouet* (mot documentat des del S. XIII) no quedà limitat al català, car s'estén també al Piemont i Lombardia i a alguns països d'Amèrica del Sud (Cuervo, *Apunt.*s, § 822); en llengua d'oc, on també és manlleu del francès, avui sembla ser general a tot el domini lingüístic, i allí *foet* i el verb *foetar* ja es documenten en tres textos provençals o alpins del S. xv (un, de 1512), PSW III, 513; FEW III, 370.

DERIV.: *Fuetada* [Belv., DAg.]. *Fuetejar*: «lo llança, y reprenent-lo pels peus, infernal maça, / lo rabaçut cadavre *fueteja* sos vassalls, / com lo foc qu'esperona los núvols, per hont passa, / de fera, d'home y d'arbre sols quedan esborralls», *Atl.* (232); *fouetejà* és també usual en ll. d'oc, més que no la forma *fouetjà*, *fouytà*, comuna amb el fr. *fouetter* (FEW III, 372b). *Fueteig*, *Fuetejador*, *Afuetar*; *afuetejar*.

Fufa, *fujar*, V. *fofo* *Fuferol*, errada per *fuserol* (FUS) *Fufular*, V. *fofo* -*fug*, *fuga*, *fugaç*, V. *fugir* *Fugada*, V. *fusa* (FUS) *Fugar*, *fugent*, V. *fugir*

FUGIR, del ll. FÜGĒRE id. □ 1.ª doc.: orígens. És molt corrent en Llull i en les *Grans Cròniques*. «Cor estar en lo món és perill --- per açò vull *fugir* al món», Llull (*Blanq.* I, 57.24); «obeïda és, Sényer, ta volentat --- en punir a infernals penes aquells qui no poden *fugir* a la tua sentència ---», id. (id. III, 140.7); «irat e plen de mal talent, lexa's --- anar a les guaytes, e totes *fugiren-li* quant lo veren venir», Desclot, ms. J, i abans (on disposem del ms. A, potser més fidel al tipus lingüístic de l'autor, sens dubte nòrdic): «la batala fo molt gran; mas los sarraïns no-u pogren durar e comensaren de *fúger* devés les muntanyes» (*NCl.* IV, 91.3; II, 98.28). La forma en -*ir*, del català comú la tenim ja en Jaume I en el mateix episodi mallorquí: «quant foren tan prop los chrestians dels moros com serien 4 astes de lança de lonc, giraren les testes los moros e *fugiren*, e éls pensaren de dar en éls ---» (Ag., p. 98).

En el *Maldit ben dit* del nostre vell trobador Cer-60 verí: «si d'armes vos temets, / *fojits* e scaparets»